

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Statuta Hermanni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

Incipiunt statuta

synodalia ecclesie Colonię p reuerēdisimū
dñm Hermānū Archiepm Colonię et seu
gracie sue cōmissarios edita et in diuer/
sis synodis superioribus epibus pronūci/
ata et publicata et firmē obseruari mā/
data.

Enerabilis et egregius vir
dñs officialis curie Colonię in/
nouat oīa et singula statuta p
uincialia et synodalia huus insignis ec/
clesie Colonię. necnō alia quecūq; māda/
ta et pūciata in diuersis p̄teritis syno/
dis hic lecta et publicata et mādat oīa
et singula illa firmiter obseruari sub pe/
nis et censuris imbi cōtēntis et p̄sertim
innouat statuta quorum p̄cipia causa
bēnitatis. ex quo singuli christianitatū
decani et prochialiū ecclesiarū et capel/
larū rectores diocef Colonię eorundē sta/
tutorum copiā habere et illa publicare
et obseruare tenē p̄t eis in singulis sy/
nodis mādat. hic legent et publicentur
in modū infra scripturū. Et p̄mo statuta
quondā reuerēdisimū p̄i dñi Engilber/
ti archiepi Colontēns et successiue suoz
rum successorum.

Engilberti.

Cōtra iniectores manū in clericos in/
cipiēs. Statuim⁹ vt sacrilegi suadēte di/
abole. Eiusdē. Cōtra raptōres et
inuasores bonoz ecclesiarū.
Itē ad rep̄mendū importunā p̄sūpti/
onē raptōz. Eiusdem de eodem.
Item predones raptōres h̄mōi et rece/
ptōres. Eiusdē Cōtra detentol/
res seu subtrāctores decimarum.
Itē cū sacrilegi censeant. Eiusdē
Cōtra impediētes ecclesiasticoz iur/
dictiū iurisdictionē et executionē sniarū.
Itē Ac iurisdictionē iudiciū ecclesiasti-

corum siue ordinarij fuerint. Eiusdē.
Cōtra illos qui clericos nō sine violē/
ta manū iniectione capiunt et detinēt
Item quia in tantā vesaniā plerūq; p/
rumpit quorūdā pueritas. Eiusdē
Cōtra occisores et mutilatores cleri/
coz. Incipiens. Itē de occisōibus
et mutilatōib⁹ clericoz. Eiusdem
Cōtra eos qui minas intulerint p̄lo/
nis ecclesiasticis in corpe vel reb⁹. inci/
piens. Item volentes malo aīq; eue/
niat q̄ntū possumus obuiare. Eiusdē
Cōtra clericos qui mutilant vel occi/
dunt clericū. Item statuimus vt cle/
ricus occidens vel mutilans clericum
Eiusdem Cōtra clericos in executi/
onib⁹ sniarū remissos et snias ipas mō
debito nō seruātes. Itē cum nōnulli
sniaz ex cōdicationis damnabiliter vili/
pendant.

Sifridi

De vita et honestate clericorū.

Ex concilio generali statuimus et preci/
pimus q̄ vniuersi clerici cōtinenter et
caste viuant. E.

Eiusdem De cohabitatoribus et con/
cubinarijs. Ex concilio bone memo/
rie Conradi archiepi p̄decessoris nr̄i. E.
Eiusdem De sacramento confessōis
et penitentie et eoz attinētis. P̄re/
cipimus vt sacerdotes prochialiū eccle/
siarū. et. Eiusdē De matrimonio
et eius attinē. Prohibeant frequē/
ter sacerdotes oibus subditis suis.

Eiusdez De sepulturis et cimiterijs
Statuimus vt nullus excommunicat⁹
et publice nunciatus in cimiterio sepe/
liatur. et si factū fuerit exhumeretur. E.

Eiusdem. De malefactoribus ad ec/
clesiam confugientibus.

Quia nonnulli homicidia mutilationē
mēbroz et alia maleficia p̄petrāt. E.

Eiusdez De vsurarijs manifestis.

P i.

Statuta

Statuimus vt vsurarij manifesti quos nos in his scriptis excoicamus. zc.

Eiusdem De clericis in ecclesijs et capellis celebrantibus sine nostra vel archidiaconi licentia.

Statuimus vt nullus sacerdos vel clericus in ecclesiarum. zc. Eiusdem De executione mandatorum nrorum et curie nre Coloniensis.

Precipimus districte sub pena excoicationis late sententie. zc. Eiusdem De obseruatione interdicti qualiter sit seruandum. Cū plerūq; et cōter circa obseruationē interdictorum p̄ciosē hactenus sit erratum. zc.

Wyckboldi.

De alienis et ignotis regētib; ecclesias Item quia vt intelleximus aliq; clerici vrpote apostate discursores et vagi. zc.

Eiusdem De legatis fabricę ecclesie Coloniensis et pena. zc.

Si quis vero fabricę ecclesie s̄cti petri et prochialium ecclesiarum.

Eiusdem De manifestis vsurarijs. Excoicamus et excoicatos de nunciamus omnes vsurarios manifestos et singulis dieb; dñicis et festiuis.

Eiusdem De questuarijs non admitteendis.

Sacerdotes nō pmittāt predcatores questionarij celebrare sup archas. zc.

Eiusdem De promissoribus promotoribus et detentoribus elemosynarum fabricę Coloniens̄.

Item monemus omnes sacerdotes et alios quoscunq; nre diocef.

Eiusdem Vt vnusquisq; promoueat fabricam Coloniens̄.

Item precipimus et iniungimus vniversis presbyteris Coloniē diocef.

Eiusdem. De laicis promissoribus structurarum.

Item statuimus q; laici promissoribus prochialium ecclesiarum qui pro conser

Hermāni.

uatione structurarum. zc.

Eiusdem De falsarijs monetar.

Quia nōnulli in diuersis p̄tib; nostre diocesis falsas. zc.

Eiusdem Contra detentores cerocisus. Item precipimus vt vniversi ecclesiarum rectores moneant omnes cerocennales. zc.

Eiusdem Vt quilibz habeat copiam statutorum. incipiens.

Et precipimus omnibus decanis christi anitatum et pleban locorum vt p̄missorum omnium copiam. zc.

Henrici.

Contra publicos vsurarios. Item oēs vsurarij vsuras publice exercentes requirimus et monemus. zc.

Eiusdem Contra illos qui faciunt statuta in p̄iudiciū ecclesiastice libertatis.

Item oēs illos qui statuta ediderint vel statuta seruauerint. zc.

Eiusdem Contra pturbatores iuris dictionis officij nri et alior.

Item omnes illos qui in cōsistorio nro vel dñi officialis noster. zc.

Eiusdem Contra prelatos vsurpā sibi iurisdictionē nram.

Item monemus oēs et singulos iurisdictionē habentes et nō habentes.

Eiusdem Ne alienis pmittāt celebrare in ecclesijs.

Item cū a iure sit penitus interdictū ne quis ad celebrandū plebibus.

Eiusdem De pro clandestinis nullus habet absoluere nisi officialis Coloni.

Item licz hactenus sacerdotibus ruralibus et decanis Ne excoicatos pro matrimonijs clandestinis. zc.

Eiusdem Contra absoluen excoicat. a nobis seu officiali nro. Item cuz minor in maiorem nō hz p̄tē districtius

inhibemus oibus nris subditis.

Eiusdem Contra illos qui truncos erigunt in plateis et oblationes tollunt Item cum ex inductione quadam per aliquorum laicorum insolentias sit inductum. .xl.

Eiusdem Quibus diebus prochiani tenent venire ad ecclesiam suam prochiamalem Item quod hactenus dubium quibusdam existit de festis in quibus prochia sua.

Eiusdem Contra clericos tonsuram clericalem et vestes clericales non deferentes. Item precipimus in virtute sancte obedientie decanis ecclesiarum et christiunitatis civitatis. Eiusdem Ne quis laicus arretet vel detineat bona clericorum. Item statuimus et inhibemus sub pena excommunicationis late sentite in his scriptis ne. .xl.

Eiusdem Ne laici faciant statuta in preiudicium alicuius ecclesie.

Item inhibemus laicis universis et singulis statuta de oblationibus. .xl.

Wilhelmi.

Contra illos qui officium tabernariorum exercent iniuste.

Wilhelmus dei gratia .xl. dilectis in christo abbatibus decanis et capitulis monasteriorum utriusque sexus in civitate Coloniensi moram trahentibus. .xl.

Eiusdem De usurariis manifestis et exercentibus contractus dictos hantgelt. Wilhelmus .xl. oibus quibus ex privilegio competere ponere scriptum dei. Precipiendo statuimus. .xl.

Eiusdem Quod homines existentes de loco interdicto non debeant admitti ad sacramenta in locis non interdictis. .xl.

Wilhelmus .xl. Perniciosus quidam ut intelleximus in nonnullis nostre diocesis partibus abusus inolevit quod loco aliquo.

Eiusdem. Wilhelmus.

Contra iniectores manuum in clericos ecclesiasticas personas. Wilhelmus .xl.

Multiplicata fidedignorum ad nos per litterarum relatio quod complures sceleratis.

Eiusdem Ne aliquis assumatur in vicariis sine nostra licentia et quod rectores de elemosinis detentis fabrice teneant satisfacere. .xl.

Wilhelmus .xl.

Ad nostrum non sine displicentia venit auditum quod nonnulli rectores seu curati.

Eiusdem Ne religiosi extra sua monasteria moram trahant et contra rectores eorum. Wilhelmus .xl.

Vergit quidem in totius religionis operum probum grave quoque et nimium detestabile scandalum parat in populo.

Eiusdem Ne questores cum crucibus et calicibus admittant in prochiis sine licentia nostra data a papa. Wilhelmus .xl. Deminimus nos tandem et vicibus multiplicibus sub certarum penarum adiectione.

Eiusdem Contra detentores et subtractores legatorum fabrice.

Wilhelmus .xl.

Multipliciter excitati clamoribus nos operum precurrere preiudicium et iacturis quibus sancta nostra Colonia ecclesia. Eiusdem

Ne religiosi quicumque questum publicum faciant vel male quesita incerta alias quod ad fabricam ecclesie Coloniensis ordinent.

Wilhelmus .xl.

Et si de statu cunctarum ecclesiarum nostre civitatis et diocesis.

Eiusdem Contra exercentes contractus hantgelt. In synodali congregatione facta universis clericis. Precipimus.

Frederici.

De presbyteris concubinariis et fornicariis ipsorum. Porro statutum bone memorie domini Conradi predecessoris nostri per Sifridum eius successorem qui idem statuit per concubinarios. Eiusdem Ut capto aliquo clerico statim cesset a divinis. Item licet iam dudum certum modum per nostros predecessores traditus sit oibus manifestum. Eiusdem Contra usurarios et exercentes preiudicium hantgelt.

Preterea felicitis recordationis domini alexandri pape tertii constitutionem. .xl.

P ij.

Eiusdem Ne aliquis sacerdos inebri-
etur. vel calceos rostratos deferat. .xl.
Preterea cū ex cōcilio Agaten qd incipit
Ante oīa. .xl. Ebrietas que oīm vi-
ciorū fomes est et nutrit. Eiusdē. De
matrimonii cōtrahere volētes debito
modo proclamantur.

Item statutū seu mādatū pie memorie
dñi Henrici p̄decessoris n̄ri qd incipit.
Itē p̄cipim⁹ ecclesiarū plaris. Eiusdē
Contra iniectores manuum in clericos
vel minas vel alias dāna ecclesijs.

Itē licz statutū. qd incipit. Itē cū ma-
gnū sit scādaliū duduz p̄ felicis recorda-
tionis dñm henricū p̄decessorē nostruz
suosq; suffraganeos.

Eiusdem De quilibz tenet in anno se-
mel cōfiteri et sacramentuz a ppulo suo
sacerdote accipere.

Item statuta dñi Henrici p̄decessoris
n̄ri seu p̄ceptum. qd incipit. Canonum
q; iocq; sumus executores. .xl. In quo mā-
dato precipit vt oēs.

Eiusdem Contra illos qui in cōsisto-
rio archiepi forefecerint cōtra officialē
aduocatos. incl. Item statutū seu māda-
tum bone memorie dñi henrici p̄de-
cessoris n̄ri qd incipit. Item omnes il-
los. .xl. p̄ qd qdē mādatū seu statutū fer-
tur excoicationis laīa. .xl.

Eiusdem De omnes habeant copiaz
statutorum Coloñ. Ceterū omnia et
singula statuta p̄decessorum n̄rorum
vsū et moribus v̄tē. recepta et vsitata
Eiusdem De impediētibus iurisdic-
tionē. De violatoribus emunitatum.
et de excoicatis p̄ annū et amplius non
tumulandis. incipit. Fredericus. .xl.

Vniuersis et singulis christianitatū de-
canis et ecclesiarū prochiālū rectoribus.
Eiusdem Contra vsurarios lombar-
dos et hantgelt capientes. incipit.
Fredericus. .xl.

Vniuersis et singulis christianitatū decanis et ecclesiarū
prochiālū rectoribus seu eorum vices
gerentibus p̄ ciuitatem et diocesi n̄ras

Coloñ p̄stitutis. salutē in dño. Quāuis
vsuraruz vorago que animas deuorat.

Itē mādat venerabilis dñs officia-
lis venerabilis curie Coloñ sub p̄ca ex-
coicationis oībus et singulis christia-
nitatum decanis et alijs quibus opus
fuerit vt ipi h̄mōi pronuntiata recipiāt
Atq; eadem in suis capitulis pastorib⁹
et plebanis sui decanatus eadem v̄l-
genter publicent ipisq; mandent et cō-
mittant eadem pro posse et nosse fidelit̄
obseruari sub p̄cis imbi cōprehēsis. .xl.

Venerabilis et egregius dñs offi-
cialis curie Coloñ Ausat oēs
et singulos dños platos capitū-
la et cōuent⁹ ecclesiarū prochiālū et ca-
pellaz rectores. ac alias singulares p̄so-
nas q; adhuc nōdū de charitativo sub-
sidio nup̄ imposito integre satisfecerunt
q; adhuc infra quideciz dies proxie se-
quētes dñis collectōrib⁹ carū dē de illis
satisfaciāt ne op⁹ sit contra illos ad vlti-
teriores p̄cedere p̄cessus p̄ dñm fiscalē
institutos vel instituentos.

Siliter autē eiusdē venerabilis do-
mini officialis monentur oēs et singuli
vtriusq; sexus hoīes tā spūales q; secu-
lares sub suspēsiōis a diuinis et excoi-
cationis pena habētes et detinētes leti-
gata reuerendissimo dño n̄ro archiepo
Coloñ. Aut ad fabricam ecclesie Coloñ
deputata vt infra menses proxie sequē-
tes venerabili mḡro Udalrico. .xl. Si-
gillifero et mḡro fabrice. .xl. de eisdē re-
spondeant et satisfaciāt. Alioquin.

Itē mādat idē ven. dñs officialis oī-
bus et singulis christianitatū decanis et
alijs qd op⁹ ē sub suspēsiōis a diuinis ex-
coicationis et viginti q; florenoz sup̄
oīū fisco reuerendissimi dñi archiepi Lo-
loñ applicādoz penis. vt ipi tā in p̄nti
synodo publicata et p̄nunciata vel eorū

copias recipiāt vt in suis caplis p ipos
fnādis publicē ac qlibz eoz pastoribz
prochialū ecclīaz ⁊ capellaz rectoribz
ini decanat^o fidelit^{er} insinuet ⁊ publicet.

¶ Itē mādat venēabilis dñs officialis
sub eisdē peis vnuerf et singulis chīa
nratū decanis vt ipi i eoz synodis ⁊ ca
pils mādet et p̄cipiāt singulis ecclīaz
prochialū ⁊ capellaz rectoribz sui deca
nat^o sub silib^o peis put idē venē. dñs of
ficialis mādat eisdē et vniciqz eoz cō
uicē ⁊ diuulz qd ipi singulis q̄tuor tpi
bus die dñica in fra missaz solēnia statu
ta insignis ecclīe Colōn h̄mōi p̄sertim
sequētia videlz Engilberti p̄ ipediētes
ecclīasticoz iudiciū iurisdictionē. incu
piens. Itē ne iurisdictionē. ⁊c. Itē Si
fridi. de executōe mādatoz. ⁊c. incipiēs
Preceptū d̄stricte. Et eisdē. Sifridi
de vsurarijs. ⁊c. Statuim^o vt vsurarij.
Itē wilhelmi. De vsurarijs manifestis.
Wilhelm^o. ⁊c. Itē eiusdē wilhelmi p̄
detētores et subtrahētes fab̄ce. incipiēs
Wilhelm^o. ⁊c. Itē wyckboldi. De p̄
uisoribz et p̄motoribz fab̄uce. incipiēs
Itē monem^o oēs. ⁊c. Et alia p̄ inuētor
res manuū violētaz i clericos et cleri
cos captiuātes. decimas strahētes. ac
bō ecclīastica sibi vsurpātes edita. pp̄lo
i ecclīe et capellis ipoz ad audiendū
dīna p̄gregato fidelit^{er} et effectualit^{er} aut
silit^{er} eoz effectū exponāt itimēt ⁊ publi
cēt mādātes eadē statuta sub peis inibi
exp̄ssis p̄ eisdē suos prochianos firmiē
obseruari. In finē qd h̄mōi prochiani n̄
p̄nt p̄dēre ignorātiā h̄mōi statutoruz
exponēdo eisdē ⁊ ausādo ipos q̄les pe
nas et cēsuras h̄mōi statutis p̄cientēs
incurrēt. Itē qd ijdē retores prochi
alū ecclīaz et capellaz h̄mōi. oēs ⁊ sin
gulos publicos vsurarios nola pullata
et eādela accēsi. et extīda ⁊ i terrā p̄ci
da excōdicatos p̄blice denūciēt et qlibz
eoz denūciēt cū effectū. Alioqn idē ve

nerabilis dñs officialis p̄ i p̄missis neg
ligen^{ter} et remissos arti^o put de iure pore
rit p̄cedet et p̄cedi faciet.

¶ Itē mādat idē venē. dñs officialis s̄
eisdē peis et cēsuras vnuerf et singulis
ecclīaz prochialū et capellaz rectori
b^o p̄ cūratē et diocēsz Colōn vbiqz cō
stitutis vt q̄cūto ipi aliqz aggrauatio
nes p̄ q̄scūqz eis ostēdas et p̄ntatas vū
derit eisdē sic aggrauatos seu excōdicat
ros imēdiare vitēt et singulis dieb^o dñi
cis ⁊ festiuis iux tenorē eorū dē l̄raz pu
blice i ecclīe et capellis eoz tpe dīno
ruz denūciēt. Ip̄osqz sic excōdicatos ad
intēssendū dñis nō admittāt nisi visa
p̄mit^{er} et añ oīs p̄ eos absolutione sigil
lata h̄mōi excōdicatoruz. nō obstante qd
p̄tes inter se erunt concordēs.

¶ Itē mādat idē venē. dñs officialis eisdē
dem pastoribz et viceplebanis sub silib^o
penis vt ipi circa executionē mādatozū
n̄roz et alioz iudiciū ecclīasticoz dili
genter attendāt nō scribēdo vt solent.
Executiū vt i forma. nō noīando p̄ quez
vel p̄ que vel q̄ die vel i pp̄uā p̄sonā v̄l
locū domicilij. ⁊c. q̄re plures p̄tes negli
gunt et picitāt. sed sic scribere debeant
Executiū ē p̄ns mādatū p̄ me. M. talem
p̄. M. talē. āno et die tali i pp̄uā ei^o p̄sōz
vel i locū domicilij et i testionū execu
tionū. sigillū ecclīe sue vel pp̄uū vt ānq̄
tus fieri cōsueuit h̄mōi mādato execu
to inferi^o appendāt. ⁊c. Alioquin.

¶ Itē mādat ⁊ inhībz idē venē. dñs of
ficial^{is}. ne dicti pastores ā plebani postq̄
eis cōstitērit qd aliqz prochian^o eoz ali
quē vel aliquā sup m̄rimonio corā eodē
dño officiali aut alio iudice cōpetē in
cāz f̄risset illos sic litigātes etiā añ vel
post snīaz latā ad solēniā dū m̄rimoniū
cū alio vel alia admittāt. nisi prius vide
rint sententiā sigillatā illius iudicis co
rā quo h̄mōi causa fuit ventilata.

Statuta

Item mandat et inhihet idem venerabilis dñs officialis eisdē plebanis et viceplebanis ne ipi aliquos reclamatos sup clādestino matrimonio ad solēnzār dum illud in facie ecclesie admittār nisi visa p eos snia desup lata et sigillata.

Item quia frequenter pastores et plebani excōicatos auēte statutoꝝ ecclesie Coloñ ppter clandestinū m̄moniuꝝ p ipos cōtractū et solū ad duos mēses ab solutos et duobus mensib⁹ hmōi efflurris ipos vt prius excōicatos minime vitare curant. Hinc est q idē venerabilis dñs officialis mādat eisdē q ipi deinceps hmōi excōicatos dictis duobus mensib⁹ elapsis vt prius vitēt et denūciēt donec et quousqz ipi m̄moniuū clādestinū in facie ecclesie celebrauerint vel nouā absolutionē sup clādestino obtinuerint et eis pntauerint.

Item monet et req̄rit dictus ven. dñs officialis sub peis suspēisionis a dñis et excōicatiois oēs et singulos ecclesiasticos et religiosos ciuitatis et dioceſ Coloñ cuiuscūqz ordinis stat⁹ aut peminētie fuerint habēn publicas focarias in domib⁹ suis vt infra mēsez proxime sequēn easdē focarias aīno nō recipiēdi easdē a se et ex domibus eoz repellant et eñciant. etc. Alioquin.

Item inhihet idē ven. dñs officialis sub p̄nis oib⁹ et singulis ecclesiasticis et religioſ infra ciuitatē et dioceſim Coloñ vbi libz p̄stituris q̄cūqz auēte fūgeñ ne ipi in suis mōsterijs ecclesijs et cōuentib⁹ aliq̄s nouas fr̄uitates vel indulgētijs p̄nuiciare audeāt aut p̄nuiciant nisi de licētia reuerēdissimi dñi n̄ri archiepi Coloñ aut ipi⁹ officialis desup obrēta.

Item inhihet idē ven. dñs officialis vniuersis et singulis penitētiarijs citatis et dioceſ Coloñ sub s̄ilib⁹ penis ne ipi vota aut peregrinatōes in alia pia opa cōmutent nisi pecunia exinde recepta p

Hermāni.

eos applicet fabricę ecclesie Coloñ.

Item exhortatur et monētur predicti penitentiarij et quicūqz confessores vt ipi fabricę hui⁹ insignis ecclesie Coloñ in suis sermonibus et cōfessioib⁹ habeant p̄motā et recōmendatā. Inhibētes eisdem ne ipi aliquē impediētē ecclesiasticā siue sp̄ualē iurisdictionē absoluā sed illū vel illos ad venerabiles dominum sigilliferum remittāt.

Item inhihet idem venerabilis dñs officialis eisdē penitētiarijs sub p̄na suspensionis a dñis et excōicatiois ne ipi in cōfessionib⁹ aut alias se de audicione aut cogitione causaz m̄monialiū intrōmittāt. Sz cōfidentes de facto matrimoniuū tangēte ad eūdē venerabile dñy officialē tāqz ordinariū ad quē cognitio carū m̄monialiū de iure spectat dños sc̄it indulate remittāt iusticiā desup ab eodē recepturos expeditā. Alioqui.

Item auēte eiusdē dñi officialis monētur oēs et singuli testamētoꝝ seu vltimaz volūtarū executores p ciuitatē et dioceſim Coloñ vbi libz cōstituti sub penis sit predictis vt infra duos menses proxie sequēn venerabili dño sigillifero de receptis leuatis et expositis cōputū et rationē reddāt legales. Testaments tñ ordinaria auēte approbatis demptis et exceptis.

Hic reperitur duo statuta recolēde memorie dñi Sifridi. Vnu de vita et honestate clericoz. Aliud de cohabitacionib⁹ et cōcubinarijs. Et auferant oēs et singuli p̄lati ciuitatis et dioceſ Coloñ q si ipi infra t̄ps in hmōi statutis p̄stitutos suos subditos iuxta tenorē eorūde statutoꝝ nō corexerint. Idem venerabilis dñs officialis vt ordinari⁹ cōtra illos iuxta formam eorūdem statutoꝝ et iuris dispositionē p̄cedi faciet. p̄nuiciat legijs et indulcijs q̄buscūqz nō obstantib⁹

Item hic innovatur statutum quondā recolende memorie wyckboldi archiepi Coloni de nō residentib⁹ in ecclesijs prochialibus et de illis qui sunt maioris etatis. incipiēs. Itē cū h⁹ ius. 7d. Et mandat venerabilis dñs officialis singulis christianitati decanis vt infra vnus mensis spatium proxime sequens nota illoꝝ nō residentium et qui minores sunt etatis eidē ven. dño officiali iuxta tenore eiusdem statuti tradant aut remittant. Alioquin. 7d.

Item exhortatur et mādatur idē venerabilis dñs officialis oibus et singulis ecclesiarum prochialium et capellarum rectorib⁹ supradictis vt ipsi deinceps fieri faciant et procurent qd qñ sit eleuatio corporis christi in summa missa siue festiuis diebus siue feriatis fiat cōpulsatio maior. cāpane in ecclesijs eorundē cū trib⁹ tabulis in sinē qd extra ecclesiam vel in cāpis existentes p hoc ad deuotionē magis attrahantur. 7d.

Insup quia alias in vltima synodo de speciali mādato reuerēdissimi domini nri archiepi Coloni fuit innovatū et publicatū quoddā statutū quondā recolende memorie dñi Frederici. 7d. incipiēs. Et his qui in duabus ecclesijs 7d. Et fuit tūc illud statutū suspensum ad mediu annū. in sinē et vnusquisqz sua beneficia pmutat ac alias se disponē possit et ex eo tacitum et tolleratū. Sed quia ex hñdi tollerantia diuin⁹ diminuit cultus. Et vt in futurū omnis vagationis subrahatur occasio. Ideo mandat idē reuerēdissim⁹ dñs nri archieps Coloni oibus et singulis beneficiatis in ciuitate et diocesi Coloni vt vnusquisqz eoz vt infra hinc et totū mensem Maii proxime futurum vnusquisqz eoz sibi et cōmoditati sue provideat. Et ne post hñdi mensem Maii elapsū contra tenore hñdi statuti aliquas pñcias in duabus ecclesijs vna die recipiat.

Insup idem reuerēdissimus dñs nri mādatur singulis decanis et capitulis sub pena suspensionis a diuinis vt post huiusmodi mensis Maii lapsum preactū statutum in eoz ecclesijs obseruet et obseruari faciat. Inhibendo etiam sub excoicationis pena omnibus et singulis presentarijs et pñtiarum et semellarum distributoribus. ne ipsi post lapsum preacti mensis Maii alicui cōtra tenorem hñdi statuti aliquas pñcias siue distributiones pñtiarum vel semellarum tribuant vel assignent. Alioquin.

Item inhihet idem venerabilis dñs officialis omnibus et singulis conseruatoribus quorūcūqz iurium et privilegiorum ne ipsi contra subditos reuerēdissimi domini nostri archiepi Coloni nisi cōstituerit ipsis qd illi subditi citandi vel vocandi nō vellent stare iuri coram ordinario et ibidem in iustitia respondere aliqua mandata decernant vel emittant. Inhibet etiam notarijs coram huiusmodi conseruatoribus scribentibus sub pena excoicationis et pñationis officiorum suoz que in curia Coloni obtinent ne ipsi contra huiusmodi subditos aliquā mandata presertim monitiones generales scribere audeant nisi constiterit qd huiusmodi subditi recusant stare iuri et in iustitia respondere coram ordinario.

Item inhihet idē ven. dñs officialis singulis ecclesiarum prochialium et capellarum rectoribus ac alijs presbyteris et nōijs ciuitatis et diocesi Coloni sub sillis penis ne ipsi aliquā mādatur quorūcūqz conseruatorum cōtra subditos reuerēdissimi domini nri archiepi Coloni exequant nisi pmo 7d. annū oia eis cōstituerit qd pñditi subditi nolunt stare iuri corā ordinario.

Itē mādatur idē ven. dñs officialis vniversis et singulis ecclesiarum pastoribus ceterisqz diuinorum rectoribus sub excoicationis et suspēnsionis a diuinis penis

Statuta

vt infra duoz mēsu spatū post insinua-
tionē pmissoz ipis et cuilibz eoz factis
serā et clauē reclusorij sacramēti eucha-
ristie sibi procurēt et quilibz respectue
procurēt adeo et in tātu q̄ cāpanarij eccle-
siarū suarū et capellarū solū accessuz
et apturā nō habeant.

Item mādat idē venerabilis dñs offi-
cialis sub sikkibus penis oibus et singu-
lis chustianitatū decanis et alijs qb̄ op̄
est vt ipi tā in p̄nci synodo publicata et
p̄nūciata et eoz copias recipiāt ⁊ suis
in caplis p̄ ipis seruādis publicēt ac q̄/
libz eozū pastorib̄ prochialiū ecclesiarū
et capellaz rectorib̄ sui decanat̄ fideli-
ter insinuet et publicet.

Item mādat idē venerabilis dñs offi-
cialis sup̄dictis pastoribus plebanis et
viceplebanis vt singulis ānis q̄ttuor tē
poub̄ dieb̄ dñicis vel festiuis bullam
iouisfandē et karolinā in p̄cedentibus
synodis diuersis vicib̄ publicatas aut
eaz effectū p̄b̄ publicēt de ambone cū
ausamēto penaz imbi contentaz.

Item inhibet idem venerabilis dñs
officialis eisdē ecclesiarū et capellaruz
rectoribus sub eadē pena Ne ipi quēq̄
in eoz ecclesijs et capellis i altario por-
tati absq̄ notabili necessitate missam
celebrare pmittāt sine speciali licētia re-
uerēdissimi dñi n̄ri archiepi Colōn̄ aut
eius in sp̄ualib̄ vicarij. ꝛc.

Item inhibet idem venerabilis dñs of-
ficialis singulis pastoribus plebanis et
viceplebanis ciuitatis et diocef Colōn̄
Ne ipi tpe diuinorū aliquos mendicā
p̄pter turbationē d. uinorū ad petendum
elemosynas admittant. Et q̄ ipi pasto-
res suis prochians inhibeāt. ne tpe di-
uinorū in ecclesijs eozū elemosynas tri-
buāt ne diuina p̄turbentur et deuoti in
suis deuotiōib̄ et orōnib̄ impediānt.

*Mendicantibus
sub diuinis
orōnib̄ nihil
tribuentur*

Hermāni.

Item mādat idē venerabilis dñs of-
ficialis oibus et singulis chustianitatuz
decanis diocef Colōn̄ vt ipi pastorib̄
sive diuinorū rectorib̄ singularz ecclesiaz
ruz prochialiū tā cōuentualiū q̄ aliarū
ecclesiarū eisdē diocef mādent sub ex-
cōicationis penis. Ad cōscribēdū noia
et cognōia pastorū et vicariorū in eccle-
sijs eozū p̄sonaliter residentū et nō res-
identū ac titulos b̄nficioz et officioz
in eorūdē ecclesijs cū noib̄ et cognōi-
bus et noia defunctorū h̄mōi b̄nficiato-
ruz et officiatorū ac valorez illoz infra
hinc et proximā synodū futuram h̄mōi
eidem dño officiali aut fisco eisdē per
ipos descripta notificādū et in scriptis
singula p̄missa significādū sub penis p̄c
et pressis.

Item inhibet venerabilis dñs offici-
alis oibus et singulis pastoribus capel-
lanis et vicecuratis sub p̄ca viginti flo-
renorū sup̄iorū pro vna p̄curatorū fisco
li reuerēdissimi dñi n̄ri archiepi Colōn̄
et pro reliq̄ medietatibus dicte fabrice
applicanda. Ne aliquēz questionarioruz
aut elemosynā ad quēcūq̄ vsū p̄ten-
tem in earuz ecclesijs admittāt aut cau-
sam eiusdem de ambone promoueāt nisi
prius viderint l̄ras dicte veff. dñi offi-
cialis signeto suo signatas ⁊ sigillo Cur-
rie Colōn̄ sigillatas ⁊ manu mgr̄i fabricē
ecclesie Colōn̄ pp̄ria subscriptas.

Ausant etiā sup̄dicti pastores capel-
lani et vicecurati atq̄ monētur sub pe-
na excōicationis ne de pecunia ex peti-
tionibus sancti petri proueniente sibi
vltra q̄rtā p̄te ipis pro suis labore et so-
licitudine deputatā et assignatā sive fir-
ant petitiōes p̄dicte p̄ fabrica in die de-
dicationis ecclesiarū sive alijs festiuita-
tibus reseruare aut imburfare p̄sumant
Sed reseruata sibi q̄rta p̄te earū ob-
lationuz residuas tres p̄tes fidelit̄ ve-
nerabili dño Adalrico mgr̄o fabricē aut
eisdē fabricē collectori rep̄tent.

Item quia aliqui pastores siue ecclesiarum rectores in eorū ecclesijs ponūt quōs vicecuratos siue capellanos quāte finem anni a tpe assumptionis eorū dez cōputando se ad alia loca diuertūt. nec petitiones sancti petri per ipos prorata tps subleuatas sicut debēt et tenētur presentare curāt. Ex quo fabrica ecclesie Coloni nō modicū in dies patit detrimentum. ideoq; auisant dicti pastoēs qd de cetero tpi de sic leuatis et nō solutis petitionibus respondere habebunt et in euentum predictū venerabilis dominus magister fabrice aūditus et eius collector contra eosdem cum mandatis ad hoc oportunis procedere intendit.

Item quia certi pastores et vicecurati petitiones sancti petri in ecclesijs eorū obueictes male pfoluūt aut si forte solūt in diminute et in summa minori debito id faciunt. Ideoq; mandat venerabilis dominus officialis ut in illis ecclesijs de quarum rectoribus siue vicecuratis talis habetur suspicio dñs decano ruralis loci illi vna cū dño collectore fabrice possint aliquē virū ecclesiasticū cum aut aliū honestū et probatū laicum deputare qui assignata pastor siue vicecurato sua quarta portione residuas tres ptes in vsū fabrice colligēdo et reseruando magro fabrice aut ei⁹ collectorū suo tpe illas fideliter pntent.

Item mādatur etiā oibus et singulis pastoribus vt de petitionibus sancti petri nulli vicarioꝝ seu altaristarū suarū ecclesiarū dent presentias. nisi dūtaxat his quibus antiquitus presentie tales solite sunt prestari et qui pastoribus in ipso tpe quo petitiones pro fabrica ponūtur cooperari solent atq; assistere nec capanarijs vltra vnū solidū Coloni pro sua pntia pastores tpe quo fit petitio solvere sint astricti nisi in q̄tuor festiuitatibus principalioribus qui tūc eisdē vnū

albū Coloni assignare poterūt aut amplius fm exigentiā et valorē ecclesiarū aut oblationū receptorum.

Item mādat idē venerabilis dominus officialis oibus et singulis pastoribus et vicecuratis quaten⁹ in capitulis suorū decanatuū statutis tpi⁹ obseruādis se psonaliter representent sub pena vni⁹ scutari wilhelmi pro vna fisco reuerēdissimi dñi nri archiepi Coloni et palia metropolitibus decano et capitulo rurali s quibus degūt irremissibiliter exigenda applicādi. Nisi rōnabilis causa quā etiā teneāt tūc decano et capitulo p scripta aut alias legitime p certū nūciū ad hoc missum allegare ipos excuset et tunc in casu p̄dicto expen pro qualibz psona solui cōsuetas decano et capitulo loci trāsmittere teneantur.

Insup quia deuenit ad aures venerabilis dñi officialis antedicti. qd nōnulli plebani et viceplebani suis prochiaīs ipis in certis debul. obligatis etiā in extremis constitutis denegāt et recusant ecclesiastica sacramēta ministrāre nisi p̄mo et ante oia ipi debitores sibi de huiusmodi debitis satisfecerūt et hoc absq; aliquo mādato suorū superiorū. Hinc ē qd idē venerabilis dominus officialis inhibz et isdē plebanis et viceplebanis sub pena suspensionis a diuinis et excoicationis late snie ne ipi de cetero talia vel similia attentare audeant. sed qd hmoi suis debitis nō obstaī chūfidelib⁹ cōfessis et conitris. ac alijs habilibus et idoneis tpi⁹ debitis et oportunis sacramēta ecclesiastica ncario ministrent. Alioqn.

Item inhibz idē venerabilis dominus officialis vniuersis et singulis ecclesiarum prochiaiū et capellarū rectorib⁹ p ciuitatē et diocesi Coloni vbi libz cōstituit. ne ipi aliquē terminarioꝝ fratru eorūdem termino lapsō siue expirato et post

Statuta Hermāni.

eorundem terminum ad petendum cler/ mosynas in prochijs eoz admittat. sed termino eorum lapsō idem terminarij redibunt ad eorum conuentus.

¶ Itē mandat idē venerabilis dñs officialis q̄ vnusquisq̄ pastoz seu vices eoz gerentiū p̄ ciuitate et diocesiꝝ Coloni vbi libz cōstitutoz habeat registrū ex cōmunicatoꝝ In quo singuli prochiā ex cōdicati diligēter inscribant. in finē q̄ cōstare poterit illos fore exdicatos et de nūciatos. et illud registrū capellani vel vices gerentes semp apud ecclesiam et successores eorum dimittant.

¶ Item innouat idēz venerabilis dñs officialis Coloni oīa et singula statuta p̄ uincialia et synodalia huius insignis ecclēsie Coloniensis et p̄sertim in prece- dente synodo sepius publicata et nunc publicanda et designanda. &c.

Bulla factissimi do-
mini nostri Innocentij pape octauī cō-
denatoria libelli noningētarū p̄clusionū
Jo. pyci. Dirādulani cōcordie comitis

Innocentius Ep̄s seruus
seruoz dei ad
futurā rei mēoriā. Etsi ex iniuncto no-
bis licz insufficientib⁹ meritis desuper
aplice seruitutis officio hoīm quozāli-
bz aīaruz salutē cōsulere teneamur. pro-
pensionē tñ cura ad ea inuigilare debe-
mus que vel diuine maiestati aut inte-
gritati catholice religionis et fidei sine
qua deo placere nō possum⁹ cōperiunt
aduersa. Nam siq̄dez cū dilect⁹ fili⁹ nor-
bilis vir Johannes pycus cōcordie co-
m̄es Noningētas cōclusiones variay fa-
cultatū publice affigi et in diuersis loc-
publicis alme vrbis in q̄ cum rhomana
curia residem⁹ de alijs mundi p̄tib⁹ pu-
blicari fecisset. offerēs se vt mos. est cō-
tenta in illis in publicis desup habēdis
disputationib⁹ in eadē curia sustentare

et a nōnullis zelū fidei habētib⁹ asserē
nōnullas ex eisdē cōclusionib⁹ p̄fate fu-
dei prias. erroneas. scādaloſas et male
sonātes ac de nō sana doctrina suspectas
esse. et exinde multoz fidelū mētes plu-
rimū scādalizari. et diuinā maiestātē ac
religionis chustiane dec⁹. apliceq̄ sedis
honorē nō pax ledi. Nos tñc integritati
fidei cōsulere et scādalis hmōi obuia-
re volētes Venerabili fr̄i Johāni ep̄o
Cornacēi dom⁹ n̄re mḡro. de cui⁹ mor-
integritate. f̄aruz sc̄ia et zelo religiōis
plurimū cōfidimus. cōmūimus et mani-
dauim⁹ vt vocatis nōnullis tñc exp̄ssis
venerabilibus fr̄ibus n̄ris ep̄is et alijs
sacre theologie ac vtriusq̄ iuris p̄fesi-
soubus ad id a nobis sp̄cāliter notatis
in dicta curia degenit⁹ ac p̄fate comi-
te. cōtenta in dictis cōclusionib⁹ p̄ eos
mature examinari et discuti faceret an
aliq̄ ex illis ex vi x̄boꝝ a fide catholica
disonare aut heresim sapere seu dubie
et ancipites esse et ad erroneū sensuz in
fide trahi facile posse cōperirent. et ex-
plicato pus qd̄ captiosa x̄boꝝ cōgenes
p̄tēderet cōcordē eorū dē ep̄oz et p̄fesi-
soꝝ determinationem nobis referret vt
habita hmōi relatiōe fideli desup opoz/
tunc puidere possem⁹ put in q̄busdam
l̄ris n̄ris in forma breuis pleni⁹ cōtine-
tur. Postmodū vero tā Cornacēi q̄ p̄
illū cōuocari de n̄ro mādato ep̄i theolo-
gie p̄fessores ac vtriusq̄ iuris doctores
p̄fati post diutinā et diligētē discussio-
nē et sepius. tum p̄ntē tum absente dco
comite reiteratū nōnūq̄ etiā in n̄ra p̄u-
tia accuratū et laudabile examē dictarū
cōclusionū et p̄tētoꝝ in eis nobis p̄cori-
dit̄ retulerūt nōnullas ex cōclusionibus
p̄dictis tā fm̄ p̄uā eiusdē comitis q̄ a-
lioz opionē hēticas aut hēsim sapiētes
aliq̄s scādaloſas piarūq̄ aurū offensiu-
uas. plerasq̄ etiā renouātes errores gē-
tiliū p̄hoꝝ iādudū abolitōs et obsole-
tos. ac alias p̄fidia iudeoz fouētes. nec
nō cōplures q̄ sub qdā fūco p̄bie nālia